

**การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ***
**EDUCATIONAL RESOURCE MANAGEMENT IN EDUCATIONAL
INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE ROI ET
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

กนกภา ศรีมงคล¹, กฤษฎา วัฒนศักดิ์² และ วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม³

Kanokpha Srimungkul¹, Kritsada Wattanasak² and Wiratphat Wongwattanakasem³

¹⁻³วิทยาลัยนครราชสีมา

¹⁻³Nakhonratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: Kanok.cap@gmail.com

วันที่รับบทความ : 17 เมษายน 2569; วันแก้ไขบทความ 4 พฤษภาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 6 พฤษภาคม 2569

Received 17 April 2026; Revised 4 May 2026; Accepted 6 May 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน 3) ศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 334 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ

Citation:

* กนกภา ศรีมงคล, กฤษฎา วัฒนศักดิ์ และ วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2569). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม, 4(3), 754-768.

Kanokpha Srimungkul, Kritsada Wattanasak and Wiratphat Wongwattanakasem. (2026).

Educational Resource Management In Educational Institutions Under The Jurisdiction Of The Roi Et Secondary Educational Service Area Office. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(3), 754-768;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

0.93 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา และตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทรัพยากรเงินหรืองบประมาณ ด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน และด้านทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากร, การศึกษา, สถานศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study the management of educational resources in schools, 2) compare the level of opinions of personnel regarding the management of educational resources in schools, classified by educational level, position, and work experience, and 3) study the guidelines for the management of educational resources in schools under the Roi Et Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 334 school administrators and teachers. The research instruments used were a 5-level Likert scale questionnaire with a content validity index between 0.80 and 1.00, and a reliability coefficient of 0.93 for the entire questionnaire, as well as interviews. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings revealed that:

1. The overall management of educational resources in schools under the Roi Et Secondary Educational Service Area Office was at a high level.

2. A comparison of opinions regarding educational resource management in schools under the Roi Et Secondary Educational Service Area Office, categorized by educational level and position, revealed that there were no significant differences overall or in individual aspects. However, differences were observed overall when categorized by work experience.

3. Guidelines for the management of educational resources in schools under the Roi Et Secondary Educational Service Area Office include: human resources, financial or budgetary resources, material and teaching aid resources, and infrastructure and learning environment resources.

Keywords: Resource management, Education, Educational institutions

บทนำ

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนในศตวรรษที่ 21 (BANI World) และทิศทางการยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นรากฐานหลักในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ยังคงยึดมั่นในหลักการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและเป็นอิสระในการบริหารจัดการตนเองตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) โดยมุ่งหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบูรณาการและจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สอดคล้องกับคุณภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงเปลี่ยนผ่านจากการทำงานตามระเบียบแบบสั่งการ ไปสู่กระบวนการเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการวางแผน การจัดองค์กร และการควบคุมทรัพยากรอย่างมีส่วนร่วม เพื่อสร้างนิเวศการเรียนรู้ ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในอนาคต (สำนักงานสภาการศึกษา, 2567)

ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ การที่สถานศึกษาสามารถดำเนินงานตามกรอบธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการแนวใหม่ โดยบูรณาการทรัพยากร 4 ด้านหลัก (4M's) อันได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรบุคคล ที่เน้นความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ 2) ด้านทรัพยากรเงินหรืองบประมาณที่เน้นความคุ้มค่าและตรวจสอบได้ 3) ด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอนที่เน้นนวัตกรรมดิจิทัล และ 4) ด้านทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ที่เน้นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ สภาพที่พึงประสงค์นี้ต้องอาศัยการกำกับติดตามผ่านวงจรคุณภาพ PDCA และการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าทุกหน่วยเงินและทุกชั่วโมงการทำงานจะถูกเปลี่ยนเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะดิจิทัล และทักษะชีวิตที่ทัดเทียมระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

บริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ถือเป็นภาพสะท้อนเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนของความหลากหลายทางภูมิสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยโครงสร้างของสถานศึกษามีลักษณะเป็น "ทวิลักษณ์" (Duality) ที่มีความแตกต่างกันอย่างสุดขั้ว ตั้งแต่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในเขตอำเภอเมืองที่มีความพร้อมด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคคลสูง ไปจนถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมห่างไกล ซึ่งมักประสบปัญหาการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่สมดุลตามขนาดและที่ตั้ง แม้ว่าในปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะมีความพยายามอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนนโยบาย "ร้อยเอ็ดโมเดล" (Roi Et Model) เพื่อมุ่งเน้นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานสมัยใหม่ แต่จากการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องกลับพบว่า ประสิทธิภาพของการดำเนินงานยังติดหล่มอยู่กับปัญหา "ความเหลื่อมล้ำทางต้นทุนทรัพยากร" ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด, 2568) และปัญหาที่ปรากฏชัดเจนและส่งผลกระทบในวงกว้างคือ ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ (Digital Divide) ซึ่งเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของการจัดการศึกษายุคใหม่ พบว่าโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลยังขาดแคลนระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่เสถียร รวมถึงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการที่ทันสมัยไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ส่งผลให้ครูผู้สอนไม่สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ Active Learning หรือการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้สถานศึกษาหลายแห่งยังเผชิญกับ ข้อจำกัดเชิงเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น ทำให้การระดม

ทรัพยากร จากภาคเอกชน ชุมชน หรือศิษย์เก่า ทำได้ยากลำบากในพื้นที่ที่ภาวะเศรษฐกิจซบเซา ซึ่งต่างจากโรงเรียนในเมืองที่มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและมีช่องทางในการสนับสนุนงบประมาณที่หลากหลายกว่า (อัจฉรา พันธุ์วิกุล, 2566)

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านี้ ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อความล่าช้าในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างร้ายแรงต่อการเกิด ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาว โดยเฉพาะทักษะเฉพาะทางที่ต้องอาศัยวัสดุ อุปกรณ์ราคาแพงหรือการฝึกปฏิบัติจริงในห้องทดลอง เมื่อทรัพยากรพื้นฐานไม่สามารถตอบสนองต่อหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะได้ ผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกลจึงเสียโอกาสในการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตและการเตรียมตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หากสถานศึกษายังขาดกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นพอที่จะแก้ปัญหาตามบริบทเฉพาะของตนเอง ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น และกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ตามเป้าหมายของเขตพื้นที่การศึกษาอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด, 2568)

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดกำลังเผชิญกับจุดเปลี่ยนสำคัญในการก้าวผ่านข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและทรัพยากร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เพื่อเป็นใช้เป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ทบทวนวรรณกรรม

วิโรจน์ สารรัตน์ (2565) อธิบายว่า การบริหารหมายถึง กิจกรรมกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยอาศัยทักษะการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ส่งเสริมการนวัตกรรมและการเรียนรู้ภายในองค์กร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) ระบุว่า การบริหารในบริบททางการศึกษา คือ การใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายร่วมกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ เพื่อจัดสรรทรัพยากรและสร้างกลไกในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ และพัฒนาการของผู้เรียน

ประวิตร เอรารวรรณ (2566) ให้ทัศนะว่า การบริหารคือกระบวนการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายโดยเน้นการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยผู้บริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์ในการวางแผนและศิลป์ในการจูงใจคนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกต่อส่วนรวม

จากความหมายของนักวิชาการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหาร คือ กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบของกลุ่มบุคคล โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ (4M's) ผ่านขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรพงษ์ พรหมดี (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านอาคารสถานที่ ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งและวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรไม่แตกต่างกัน แต่สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางพัฒนาคือควรจัดทำแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อลดความซ้ำซ้อน

กาญจนา ศิริโชติ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านงบประมาณ 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าเห็นว่าการจัดสรรทรัพยากรทำได้ระบบดีกว่า 3) ข้อเสนอแนะคือควรเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารวัสดุอุปกรณ์เพื่อความรวดเร็วและตรวจสอบได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 150 คน ครูประจำสถานศึกษา 2,230 คน รวม 2,380 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด , 2568)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 334 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan, 1970) โดยได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถามถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้ และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาประมวลผลได้ โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1 กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ 15-20 นาที และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2 เตรียมอุปกรณ์จัดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

4.3 แนะนำตัวเอง และสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง

4.4 บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ และขออนุญาตจัดบันทึกหรือใช้เครื่องมือบันทึกเสียงจากผู้รับการสัมภาษณ์

4.5 ป้อนคำถามเหมาะสมกับเวลา และทำการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ

4.6 ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 -143) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตาม ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

5. วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยการสังเคราะห์เนื้อหา

(Content Analysis) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ความถี่ (Frequency)

2.2 ร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 -143)

3.1 t- test แบบ Independent samples

3.2 F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทรัพยากรเงินหรืองบประมาณ รองลงมาคือ ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา และ

ตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน และรายด้านแตกต่างกันในด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทรัพยากรเงิน หรืองบประมาณ และด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน

3. แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรบุคคล 2) ด้าน ทรัพยากรเงินหรืองบประมาณ 3) ด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน 4) ด้านทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทรัพยากร เงินหรืองบประมาณ รองลงมาคือ ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานและ สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สถานศึกษามีระบบการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจน แต่การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์มักมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ศิริโชติ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากร ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโดย รวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านงบประมาณ 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าเห็นว่าการจัดสรรทรัพยากรทำได้ระบบ ดีกว่า 3) ข้อเสนอแนะคือควรเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารวัสดุอุปกรณ์ เพื่อความรวดเร็วและตรวจสอบได้

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2.1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานภายใต้ระเบียบและแนวทางเดียวกัน

2.2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารและครูมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ พรหมดี (2565) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน และรายด้านแตกต่างกันในด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทรัพยากรเงินหรืองบประมาณ และด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ประสบการณ์ที่ต่างกันทำให้มุมมองต่อความคุ้มค่าและการแก้ปัญหาทรัพยากรต่างกัน

3. แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

3.1 ด้านทรัพยากรบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีแนวทางการบริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ควรวางแผนอัตรากำลังครูและบุคลากรให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนและรายวิชา ควรส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง ควรมอบหมายงานตามความถนัด ความเชี่ยวชาญ และศักยภาพของบุคลากร ควรสร้างระบบนิเทศติดตาม และให้คำปรึกษาในการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา ควรสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ควรประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมและนำไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนาทักษะครูส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการสอน

3.2 ด้านทรัพยากรเงินหรืองบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีแนวทางการบริหาร ด้านทรัพยากรเงินหรืองบประมาณ ได้แก่ ควรวางแผนการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ควรใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า โปร่งใส และตรวจสอบได้ ควรส่งเสริมการระดมทรัพยากรจากภาคีเครือข่ายและชุมชน ควรติดตามและประเมินผลการใช้

งบประมาณอย่างสม่ำเสมอ ควรปรับแผนงบประมาณให้ยืดหยุ่นตามบริบทและสถานการณ์ของสถานศึกษา ควรนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการบริหารงบประมาณในปีถัดไป ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การระดมทรัพยากรช่วยเสริมความคล่องตัวให้สถานศึกษา

3.3 ด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีแนวทางการบริหาร ด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน ได้แก่ ควรจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและผู้เรียน ควรส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ควรจัดระบบการยืม-คืนและการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ ควรสนับสนุนให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อการสอนด้วยตนเอง ควรประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อการสอนอย่างต่อเนื่อง ควรจัดสรรสื่อการเรียนรู้ให้เพียงพอและทั่วถึงทุกกลุ่มสาระ ควรปรับปรุงและทดแทนสื่อที่ชำรุดหรือไม่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การบริหารสื่อต้องเน้นความทั่วถึงและทันสมัย

3.4 ด้านทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีแนวทางการบริหาร ด้านทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ได้แก่ ควรวางแผนพัฒนาอาคารสถานที่ให้ปลอดภัยและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น และเอื้อต่อการเรียน ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และพื้นที่สร้างสรรค์ ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน ควรดูแลบำรุงรักษาอาคารและอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและเหมาะสมกับผู้เรียนทุกกลุ่ม ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ชุมชนมีส่วนสำคัญในการดูแลสภาพแวดล้อมโรงเรียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสรุปได้ว่า 1. การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา และตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน 3. แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านทรัพยากรเงินหรืองบประมาณ ด้านทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน และด้านทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ **ข้อเสนอแนะ** 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยวางแผนอัตรากำลัง มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ และส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 2. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งด้านทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรเงินหรืองบประมาณ ทรัพยากรวัสดุและสื่อการสอน และทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบาย สนับสนุน และติดตามการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ศิริโชติ. (2566). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประวิตร เอราวรรณ์. (2566). การนำองค์กรสู่ความสำเร็จในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2565). กระบวนการบริหารจัดการเพื่อเป้าหมายร่วมกันขององค์กร. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). การบริหารเชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 30 ตุลาคม 2568. จาก <https://www.obec.go.th/>

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (2568). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. เรียกใช้เมื่อ 31 ตุลาคม 2568 จาก <https://sesao-ret.go.th/>
- สำนักงานสภาการศึกษา. (2567). สำนักงานสภาการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 30 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/2122>
- สุรพงษ์ พรหมดี. (2565). การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วารสารวิชาการครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 4(1), 12-25.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.